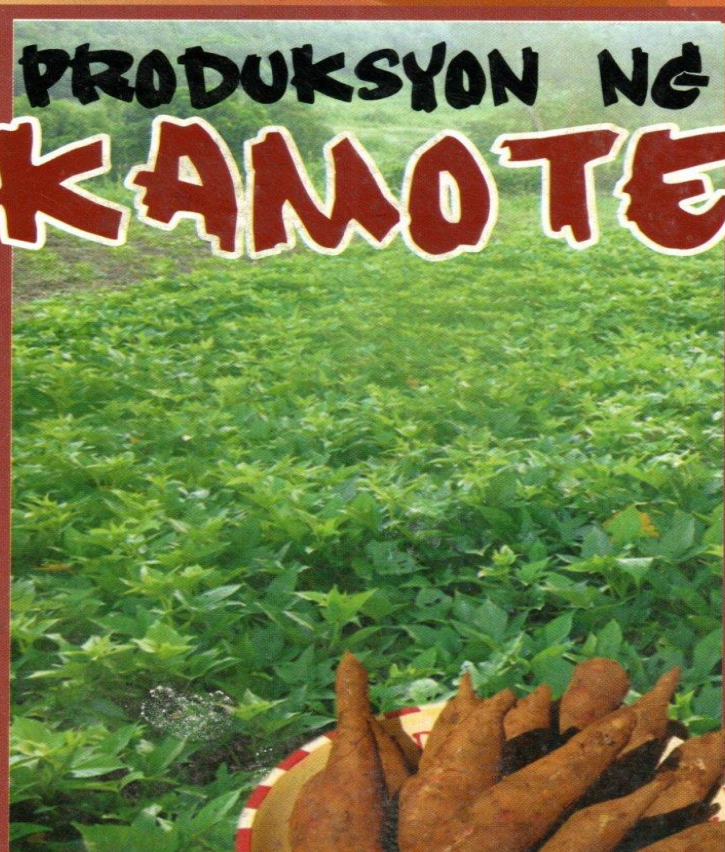




CALABARZON

Republic of the Philippines
Department of Agriculture
Regional Field Unit 4-A
CALABARZON

PRODUKSYON NG KANOTE



PRODUKSYON

A. Paghahanda ng lupa ng taniman

1. Araruhin at suyurin ang lupa nang isang beses kapag gamit ang isang traktor. Kapag gamit ang hayop pang-araro, mag-araro nang isang beses at suyurin nang dalawang beses.
2. Gumawa ng mga tudling (furrows) sa layong 75 sm distansya.

B. Pagtatanim

1. Magtanim ng baging kortadura (vine cuttings) na may habang 25-30 m patayo (vertical) o bahagyang pahilig (slightly inclined) sa lupa.
2. Magtanim (in ridges) tuwing tag-ulan at (in furrows) sa tag-init sa pagitan ng espasyong 30 sm bawat burol.
3. Gamitin ang mga kortadura (cuttings) kaagad ngunit sa kaso na ii-imbak pa ang mga ito, panatilihin mamasa-masa (moist) sa loob ng 2-3 araw sa malamig at malilim na lugar.
4. Magtanim muli sa mga nakulangang burol 1-2 linggo pagkatapos tamnan.

C. Pag-aabono

1. Maglagay ng kompost sa daming 10-15 na bag kada ektarya, kung kinakailangan.
2. Maglagay ng 6 na bag/ha ng complete fertilizer (14-14-14) sa mga hilera at takpan ng manipis na layer ng lupa bago itanim ang mga kortadura (cuttings).
3. Lagyan ng Urea (46-0-0) 2 buwan pagkatapos itanim.

D. Pagpapatubig o Irigasyon

1. Diligan ang lugar-taniman pagkatapos magtanim kapg tuyo ang lupa.
2. Sa panahon ng tag-nit, diligan ang mga tanim palagi o sa loob ng 2 buwan pagkatapos magtanim at kapag kinakailangan.
3. Maglagay ng paagusan dahil ang tanim ay sensitibo sa tubig na naiimbak.



Ang kamote (Ingles: sweet potato o sweet yam) ay isang pangkaraniwang halamang-ugat sa Pilipinas. Ang baging na ito ay nag-uugat kung nadidiit sa lupa at nakakabuo ng mga bungang-ugat. Mayroon din naming barayti na mababang punongkahoy (bush) para sa mas maliit na lugar-taniman. Ang kulay dalandan na kamote ang pinakakilala, ngunit maaring kulay puti, dilaw o lila ang kamote.

Ang kamote ay madaling tumubo sa mga lugar na may mahigit 120 araw na *growing season*. Karaniwan ay nabubuhay ito sa mabuhanging lupa (sandy loam) kung saan mas madali itong bungkalin pero ito ay tumutubo din naman sa kahit anong uri ng lupa maski sa luwad.



GAMIT AT BENEPISYO

Itinuturing ang kamote na isang mahalagang pangunahing pagkain ng maraming bansa, lalo na sa mga mahihirap na lugar. Sa Pilipinas, lalo na sa mga lalawigan, ang tuber o bungang-ugat nito ay kinakain pamalit sa bigas, dahil ito ay mas madaling alagaan at mas mura. Inilalaga o hinuhurno sa uling at isinasawsaw sa asukal o sa pulot. Ang murang dahon at talbos ay kinakain nang sariwa bilang gulay at nilalagyan ng bagoong, alamang o patis. Maari din na iluto ito sa suka at toyo.

Bagamat itinuturing na pagkain para sa mga mahihirap, ang kamote ay isa sa mga pinakamasustansiyang pagkain sa mundo. Ito ay dahil sa napakaraming naibibigay na sustansya at pakinabang sa katawan kaya maraming tao ang ginagawang parte na ito ng kanilang diyeta.

Ang kamote katulad din ng mga iba pang halamang ugat ay nakapagpapababa ng bad cholesterol dahil sa dietary fiber. Ang mga maharinang pagkain (starchy foods) tulad ng kamote ay nagtataglay ng mga nutrients na maganda para sa kalusugan tulad ng protina, phosphorus, magnesium, sodium, potassium, sulfur, iron, copper, zinc, manganese at calcium. Mayaman din itong mapagkukunan ng Bitamina A, thiamin, riboflavin, niacin, ascorbic acid (Bitamina C).

Bukod sa nabanggit na bitamina at mineral, ang kamote ay nagbibigay din sa atin ng lakas ng katawan. Mayroon pa itong soluble fiber at resistant starch na may dagdag benepisyo sa ating katawan.

Dahil sa marami nitong pangkalusugang benepisyo, dumarami ang nagagawang produkto mula rito. Ito ay ginagawang harina/almirol, ketsup, jam, at snack chips. Ang harina/almirol nito ay ginagamit bilang materyales sa paggawa ng cake, pastries, noodles, gravy, at pudding. Ang pang-industriyang gamit nito ay sa paglikha ng mga biodegradable plastics, papel, ink, pintura, at iba pang kemikal na produkto. Ito din ay ginagamit na pakain sa mga hayop (feed stuff).

BARAYTI

1. UPL SP1 ('Kinabakab'), UPL SP3 ('Tinipay'), BPI SP1 (Lo-323), VSP 1 (V2-1), VSP 2 (V2-27), VSP 3 (2-3), VSP 5 (V10-595), VSP 6 (V20-209), at PSB SP 17 (88WS-630).

Ang karaniwang ani ng mga barayting ito ay 18.45 t/ha.

2. Ang VSP 1, ang pinakamahasay na umani sa mga nabanggit na barayti, ay may potensyal na makapagbigay ng ani na 20.90 t/ha, samantalang ang PSB SP 17, ang pinakabago sa mga hybrid ay may potensyal na ani na 17.84 t/ha.
3. Ang VSP6 ay maaaring lumago sa lahat ng rehiyon sa bansa. Nagkakaiba ang kulay ng balat ng bungang-ugat mula puti, light orange, pula at tan, samantalang ang laman ng bungang-ugat ay nag-iiba mula puti hanggang orange, dilaw at lila.



E. Pagdadamo/Paglililang

1. Sugpuin ang mga damo lalo na ang *Ipomoea triloba* ('kamo-kamotehan') sa una at pangalawang buwan pagkatanim.
2. Pagkatapos ng 2 buwan, huwag damuhan para hindi maapektuhan ang pagtubo ng ugat. Bunutin o gupitin lamang ang mga matatangkad na damo.

F. Pagsugpo sa Pesteng Insekto at Sakit

1. Ang *Sweet potato weevil* ay ang pangunahing problema sa pag-aalaga ng baging na ito sa panahon ng tag-init. Inaatake nito ang baging at ang bungang-ugat.
2. Magtanim tuwing Setyembre o Oktubre para maiwasan ang pagdami ng *weevil* tuwing tag-init.
3. Piliin ang mabuhanging lupa (sandy loam) at iwasan ang maluwad na lupa (clayey soil) na nagbibitak na maaaring pasukan ng *weevil*.
4. Gumamit ng malinis na pananim na hindi pa nadadapuan ng kahit na anong peste.
5. Isawsaw ang mga pananim sa insektisidyo bago itanim para mabawasan ang impetasyon.
6. Isagawa ang "crop rotation" o ang pagsasalit-salit ng uri ng pananim.
7. Gumamit ng "sex pheromone traps" para akitin at makontrol ang pagdami ng lalaking *weevil*.
8. Gumamit lamang ng kemikal bilang huling opsyon.

G. Pag-aani

1. Magsubok ng tubers 90 araw pagkatapos magtanim.
2. Anihin ang mga bungang-ugat sa pagkatapos ng 3-5 buwan pagkatanim, depende sa ginamit na barayti (cultivar) at sa kondisyong pang-kapaligiran.
3. Ibenta ang mga naani kaagad. Kung hindi, iimbak sa malilim na lugar.



For more information, please contact:

Crop Science Cluster-Institute of Plant Breeding
College of Agriculture, UP Los Banos College, Laguna
Tel. Nos.: (049) 536-5287; 576-0090
PCARRD, Los Banos, Laguna
Tel. Nos.: (049) 536-0014 to 20; 536-5907
E-mail: pcarrd@pcarrd.dost.gov.ph Website: www. pcarrd.dost.gov.ph

REGIONAL PROGRAM OFFICES (Field Units)

RFU CAR

DA-CAR, BPI Complex
Guisad, Baguio City
Tel: 074.300.5027
Fax: 074.300.4548
Email: gma_hvcc_car@yahoo.com

RFU Region I

DA-RFU 1, Capitol Cmpd
San Fernando City, La Union
Tel: 072.888.2045
Fax: 072.888.0341
Email: da_reg01@yahoo.com

RFU Region II

DA-RFU 2
Tuguegarao City, Cagayan
Tel: 078.846.3379
Fax: 078.844.1031
Email: hvccrfu@yahoo.com

RFU Region III

DA-RFU 3, Capitol Compound
San Fernando City, Pampanga
Tel: 045.961.1560
Fax: 045.961.3336
Email: fermandoclorenzo@yahoo.com

RFU Region IV A

DA-RFU 4A, BPI Compound
Visayas Ave., Diliman, Quezon City
Tel: 02.928.3919
Fax: 02.441.5071
Email: ecinaj_0912@yahoo.com

RFU Region IV B

DA-RFU 4B, ATI Bldg., Elliptical Road
Diliman, Quezon City Tel: 921.2641 / 920.2013
Fax: 426.4758
Email: gmahvcc_rfu4b@yahoo.com

RFU Region V

DA-RFU 5
San Agustin Pili, Camarines Sur
Tel: 054.477.7254
Fax: 054.361.1264
Email: darfu5operation@yahoo.com

RFU Region VI

DA-RFU 6 Port San Pedro, Iloilo City
Tel: 033.337.4775
Fax: 033.337.1018
Email: highvalue_darfu6@yahoo.com

RFU Region VII

KRC Bldg. 1
Subangdaku, Mandaue City
Tel: 032.268.5187
Fax: 032.268.3063
Email: ricehvcccorn@yahoo.com

RFU Region VIII

DA-RFU 8
Kanhuraw Hill, Tacloban City
Tel: 053.321.3047 or 053.325.3610
Fax: 053.321.3043
Email: da8_operations@yahoo.com

RFU Region IX

DA-RFU 9, Lenienza
Pagadian City, Zamboanga del Sur
Tel: 062.214.4677
Fax: 062.215.4068
Email: marfanhvcc@yahoo.com

RFU Region X

DA-RFU 10
A. Luna St., Cagayan de Oro City
Tel: 0882.272.5725 loc.245
Fax: 0882.272.6564
Email: chedyansale@yahoo.com

RFU Region XI

DA-RFU 11
Bangoy St., Davao City
Tel: 082.226.3625 loc.1120
Fax: 082.226.3625
Email: elnora_secreto@yahoo.com

RFU Region XII

CSA Bldg., Gen. San Drive corner
Zulueta St., City of Koronadal,
South Cotabato
Tel: 083.520.0498
Fax: 083.520.0425/83.520.0498
Email: hvccda_12@yahoo.com

RFU Region XIII

DA-CARAGA
Capitol Compound, Butuan City
Tel: 085.341.4546
Fax: 085.341.2114
Email: gmahvcc_r13@yahoo.com

RFU ARMM

DAF-ARMM
ORG Compound, Cotabato City
Tel: 064.421.1248
Fax: 064.421.1248
Email: alitatak@yahoo.com

Isinalin sa Filipino ng:

Regional Agriculture and Fisheries Information Divison (RAFID)
Tel: (02) 928 4310 Email: darfu4a_rafid@yahoo.com